

Ålands Landskapsregering
PB 1060
22 111 MARIEHAMN

Hänvisning: ÅLR 2023/3076

Ärende: **Ålands kommunförbunds utlåtande**

Ålands Landskapsregering begär Ålands kommunförbunds utlåtande med anledning av **Förslag på förnyad klientavgiftslagstiftning**

Allmänt

Landskapsregeringen föreslår en förnyad klientavgiftslagstiftning för att utjämna och lindra ekonomiska orättvisor i hur avgifter uppbärs på olika omsorgsnivåer.

I lagförslaget föreslås ändringar i avgifter för tjänster under närståendevårdares ledigheter, avgifter för serviceboende med heldygnsoomsorg och långvarig institutionsvård, samt tydligare bestämmelser kring tillfällig eller regelbunden och fortlöpande hemservice.

Syftet med lagförslaget är att främja klienternas likabehandling, då klientavgifterna idag varierar stort mellan kommunerna och kommunalförbunden.

Utlåtande

Tiden för att svara på utkastet till landskapslagen har begränsats till 24 arbetsdagar. En kort svarstid är kritisk för framför allt de grupper som uttryckligen berörs av lagförslaget. Ålands kommunförbund vill även påpeka att det inte är rimligt att kommunerna själva ska beräkna de ekonomiska konsekvenserna av ett lagförslag. Ansvar för lagberedningen återfinns hos Ålands landskapsregering, varvid kommunerna i sina remissvar granskar och utvärderar beredningen.

Den föreslagna landskapslagen underlättar en enhetlig tillämpning för både kommuner och kommunalförbund, vilket skapar ett tydligare handlingsutrymme och stärker klienternas ställning.

Närståendevårdarna är en viktig resurs och att den lagstadgade avlastningen enligt 28 § 1 mom. LL om socialvård föreslås göras avgiftsfri genom 8 § kan ses som ett betydelsefullt incitament för att stöda närståendevårdarna. Däremot är det tveksamt om avgiften i sig är ett hinder för att närståendevårdarna inte utnyttjar avlastningen, den reella orsaken påverkas troligen i större utsträckning av flera situationsbaserade och individuella omständigheter.

Enligt 20 § ska månadsavgiften för fortlöpande och regelbunden hemservice bestämmas utifrån antalet servicetimmar som skrivits in i servicebeslutet. Detta kommer innebära en övergång för de flesta av kommunerna, som idag baserar månadsavgiften på antal besök. Ålands kommunförbund bedömer att förslaget kommer att skapa administrativt merarbete och omfördela resurserna inom hemservicen till mer administrativt arbete. I dagsläget fattas systemstöd för att beräkna antalet timmar på ett effektivt sätt, varvid kostnaderna kommer öka i resurser och investeringar. Ålands kommunförbund ser även en risk i att hanteringen av servicebeslut kommer att bli mer administrativt betungande om månadsavgiften baseras på antal servicetimmar, eftersom behovet kan variera över tid.

Ålands kommunförbund anser att det är positivt att avgiftsgrunderna för långvarig institutionsvård och boende med heldygnsomsorg definieras tydligt samt att inkomster från skog föreslås att inte längre utgöra en avgiftsgrund. Ur kommunernas- och klienternas perspektiv är det positivt med en mer enhetlig tillämpning.

Ålands kommunförbund vill dock påpeka att minskade möjligheter att finansiera service med avgifter kräver högre landskapsandelar, även om landskapsandelarna kommer att öka på lång sikt på grund av att nettodriftskostnaderna ökar kommer en förändring utan medföljande finansiering på kort sikt leda till att kommunerna tvingas ta ut högre skatter.

I ett övergripande perspektiv stöder Ålands kommunförbund det uttalade ändamålet att *”styra utvecklingen mot tidiga och förebyggande insatser”*, men vill påpeka att beslutet om vårdform styrs av klientens vårdbehov.

Ålands kommunförbund anser att de kommunala konsekvenserna är mycket svåra att bedöma och att lagförslaget bör genomgå en omfattande konsekvensbedömning innan lagförslaget träder i kraft.

Förbundsstyrelsen för Ålands kommunförbund

§ 30/12.05.2023

Genom

Minna Hellström
Förbundsdirektör
Ålands kommunförbund